

LIBRIS

We know
books

DESCOPERIRI ȘI INVENȚII

Cuprins

Descoperiri	6
Drumul Mătăsii	8
Cartografierea Asiei	10
Drumul mirodeniilor	16
Lumea Nouă	20
Eldorado	22
Descoperirea Africii	26
Descoperirea Australiei și Oceaniei	32
Pasaje peste Oceanul Înghețat	34

Antarctica	36
Misterioasele mări	38
Spațiul cosmic	40
Invenții	42
Traficul	44
Istoria medicinei	54
Începuturile tipografiei	56
Lumea în casele noastre	58
Imagini statice și cinetice	60
Surse de energie	62

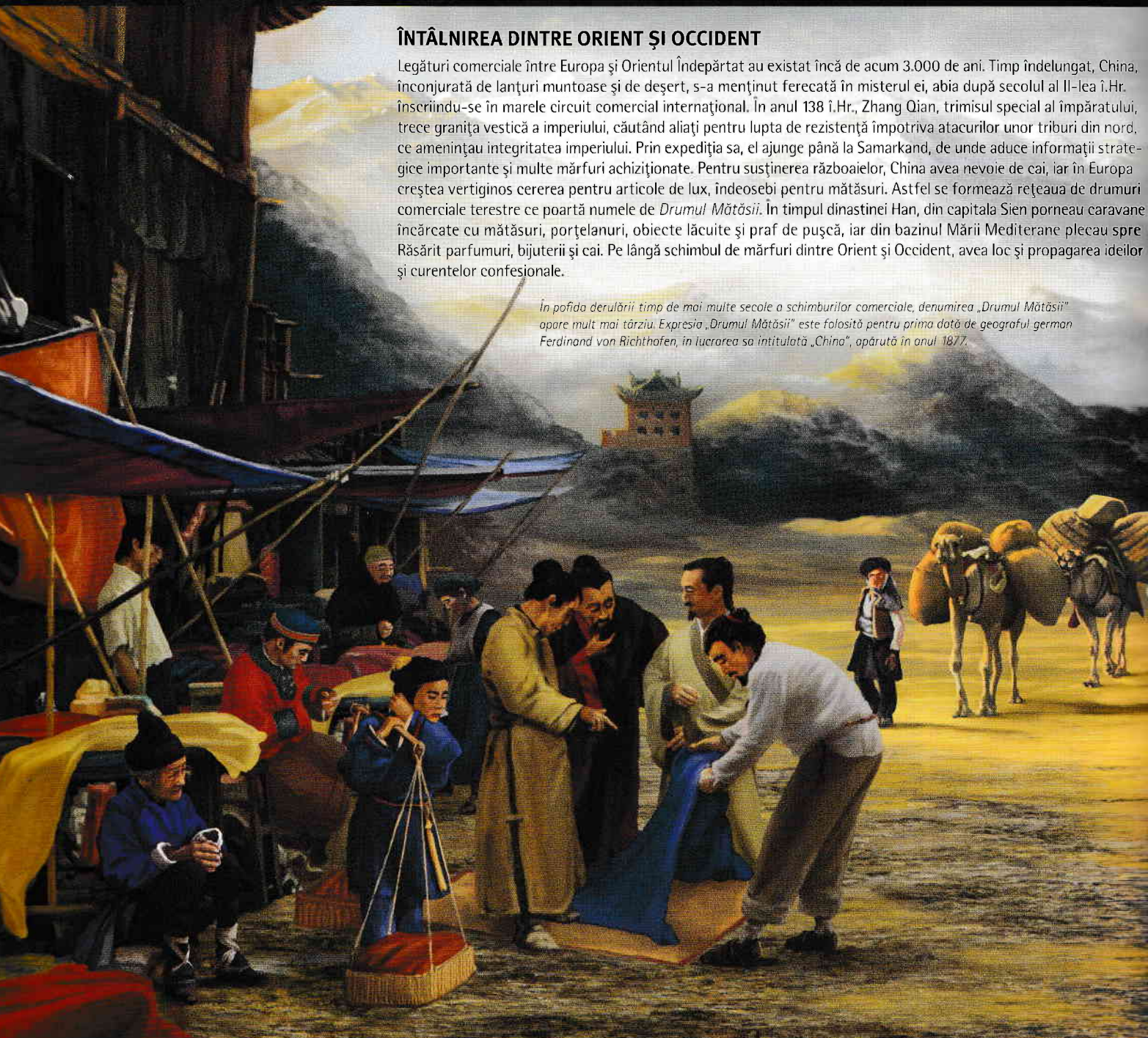
Drumul Mătăsii

We know
books

ÎNTÂLNIREA DINTRE ORIENT ȘI OCCIDENT

Legături comerciale între Europa și Orientul Îndepărtat au existat încă de acum 3.000 de ani. Timp îndelungat, China, înconjurată de lanțuri muntoase și de deșert, s-a menținut ferecată în misterul ei, abia după secolul al II-lea î.Hr. înseriindu-se în marele circuit comercial internațional. În anul 138 î.Hr., Zhang Qian, trimisul special al împăratului, trece granița vestică a imperiului, căutând aliați pentru lupta de rezistență împotriva atacurilor unor triburi din nord, ce amenințau integritatea imperiului. Prin expediția sa, el ajunge până la Samarkand, de unde aduce informații strategice importante și multe mărfuri achiziționate. Pentru susținerea războaielor, China avea nevoie de cai, iar în Europa creștea vertiginos cererea pentru articole de lux, îndeosebi pentru mătăsuri. Astfel se formează rețeaua de drumuri comerciale terestre ce poartă numele de *Drumul Mătăsii*. În timpul dinastiei Han, din capitala Sien porneau caravane încărcate cu mătăsuri, porțelanuri, obiecte lăcuite și praf de pușcă, iar din bazinul Mării Mediterane plecau spre Răsărit parfumuri, bijuterii și cai. Pe lângă schimbul de mărfuri dintre Orient și Occident, avea loc și propagarea ideilor și curentelor confesionale.

În pofida derulării timp de mai multe secole a schimburilor comerciale, denumirea „Drumul Mătăsii” apare mult mai târziu. Expresia „Drumul Mătăsii” este folosită pentru prima dată de geograful german Ferdinand von Richthofen, în lucrarea sa intitulată „China”, apărută în anul 1877.

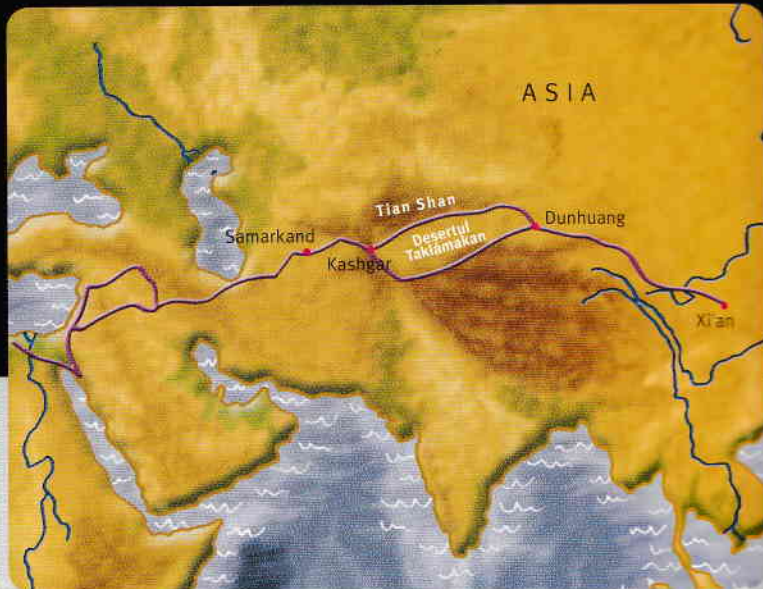

DIAMANTUL SUTRA

Aurel Stein este primul european care pătrunde în biblioteca din sanctuarul Grotei Mogao, în Peșterile celor o mie de Buddha. Aici se află prima carte tipărită din lume, păstrată intactă, *Diamantul Sutra*, datată din anul 868. Cartea este o traducere chineză a textelor sacre budiste, scrise în original în limba sanscrită, și se păstrează în British Library din Londra.

We know books

Drumul Mătăsii, ce străbatea Asia de la Răsărit spre Apus, avea o ramificație nordică (vezi harta) și una sudică. Caravanele negustorilor parcurgeau întotdeauna doar unul dintre aceste trasee.

OAZE ÎNFLORITOARE

Drumul Mătăsii, de peste 8.000 de kilometri lungime, parcurgea porțiuni de o dificultate aproape supraomenească din Deșertul Gobi, Taklamakan și Karakum, precum și din Munții Pamir și Tian-Șan. Deseori, negustorii trebuiau să se confrunte cu furtuni de nisip și cu atacurile prădătorilor. Pentru a contracara atacul acestora din urmă, caravanele de cămile, cai sau măgari erau escortate de luptători înarmați. Negustorii poposeau în oazele și orașele pe care le întâlneau pe traseu, cum ar fi Dunhuang, Kashgar, Samarkand, Buhara, Khiva, acestea fiind totodată și importante centre comerciale. Pe drumul ce lega China de Europa sau de Africa de Nord-Est, mărfurile își schimbau proprietarul de mai multe ori. Negustorii orientali își vindeau marfa arabilor, astfel că în Bazinul Mediteranean ajungeau îndeosebi articolele de lux, Orientul continuând să-și păstreze misterul în ochii occidentalilor. Odată cu apariția și expansiunea navigației maritime, începând din secolul al IX-lea d.Hr., Drumul Mătăsii își pierde treptat importanța, oazele de pe parcursul său fiind date uitării și acoperite pentru totdeauna de nisipul deșertului.

EXPLORATORUL DEȘERTULUI

În anul 1887, Aurel Stein pleacă în India, ocupând un post de profesor la Universitatea Punjab din Lahore. Fiind un bun cunoscător al Orientului, conduce trei mari expediții în Asia Centrală. Prima expediție are loc în anul 1900, cu scopul de a redescoperi ruinele fostelor orașe de pe Drumul Mătăsii, cum ar fi Dandan Oilik, Ravak și Nija. În cea de-a doua expediție, cea din 1906, Stein trece Munții Pamir, Depresiunea Tarim, parcurge un traseu pe lângă Marele Zid Chinezesc, descoperă Poarta Jade și ajunge până la Dunhuang, centrul budismului de odinioară. Intră în grottele acestui oraș, descrie și în relatările altor exploratori. Specificul Peșterilor celor o mie de Buddha constă în desenele murale existente. În anul 1900, Wang Yuanlu, paznicul sanctuarului, descoperă un lăcaș ce păstra o cantitate impresionantă de manuscrise. Stein îl convinge să-i divulge secretul lăcașului bine zăvorât. Astfel sunt descoperite documente scrise în limbile sanscrită, indiană, tibetană și chineză, precum și pânze de mătase pictate, gravuri și xilografuri datate încă din secolul al V-lea.

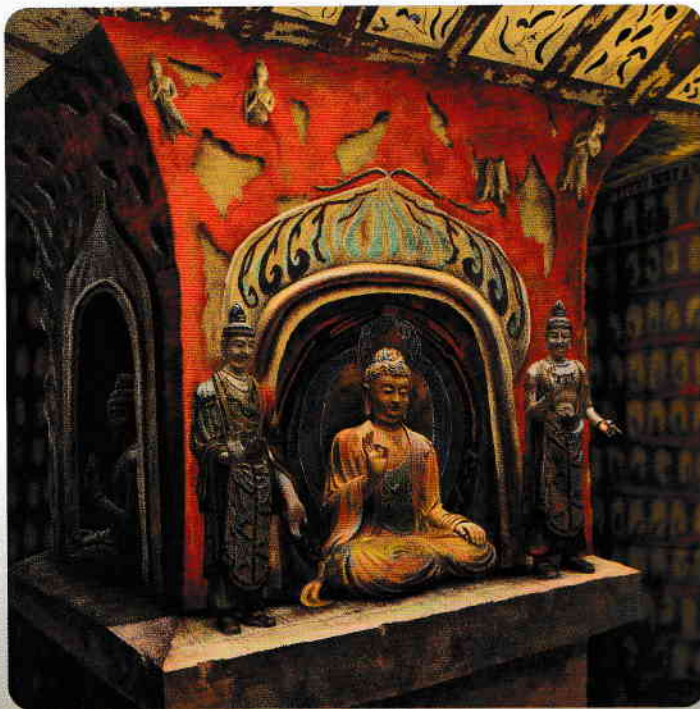
Aurel Stein

CRONOLOGIE

- 629–645: Călugărul budist Xuanzang, un misionar al budismului, aflat în drum spre India, parcurge Deșertul Gobi.
- 1271–1274: Călătoria lui Marco Polo pe Drumul Mătăsii, în drum spre China
- 1862–1864: Călătoria lui Vamberg Armin prin Asia Centrală, pe Drumul Mătăsii, ajungând la Buhara și Samarkand
- 1890: Călătoria lui Sven Hedin la Buhara și Samarkand
- 1900–1909: Călătorind pe firul Drumului Mătăsii, Aurel Stein descoperă ruinele orașelor dispărute și manuscrisele Peșterii celor o mie de Buddha din Dunhuang.

Peștera celor o mie de Buddha

Cartografierea Asiei

CRONOLOGIE

1600: Fondarea Companiei Britanice a Indiilor de Est.
1602: Fondarea Companiei Olandeze a Indiilor de Est.
Începând din secolul al XIX-lea, importante teritorii din Asia, descoperite de exploratori, sunt ocupate rând pe rând de coloniștii europeni.
Sfârșitul secolului al XIX-lea: Suedezul Sven Hedin străbate Siberia, apoi parcurge teritorii chineze și tibetane.

INVADATORI ȘI EXPLORATORI

Datorită întinderilor fără sfârșit, multe popoare ale continentului eurasiatic nu se cunoșteau între ele. În secolul al VI-lea î.Hr., din ordinul regelui Darius, persanii descoperă zona de revărsare a Fluviului Indus. În Antichitate, europenii cunoșteau doar câteva regiuni din Asia de Sud-Vest. În secolul al IV-lea î.Hr., regele Alexandru Macedon ocupă Persia, apoi se îndreaptă spre Răsărit, ajungând pe teritorii necunoscute, cum ar fi Cașmirul, regiunea Mării Caspice, India și Punjab. Comandantul flotei consemnează datele geografice ale acestor teritorii. Campania militară de expansiune poate fi considerată totodată și o expediție de explorare a Orientului.

Bogăția Indiilor a atras deopotrivă negustorii portughezi, britanici, olandezi și francezi. Rând pe rând, aceștia au fondat companii comerciale de exploatare și valorificare a bogățiilor naturale și mirodeniilor din colonii. Britanicii sunt primii care fondează, la Bombay, Compania Britanică a Indiilor de Est, încă în anul 1600. Francezii ripostează în 1668, dar fără prea mult succes. În anul 1602 este fondată Compania Olandeză a Indiilor de Est, care își extinde controlul asupra Indiilor de Est și a insulelor indoneziene.

EXPLORATORUL ISLAMULUI

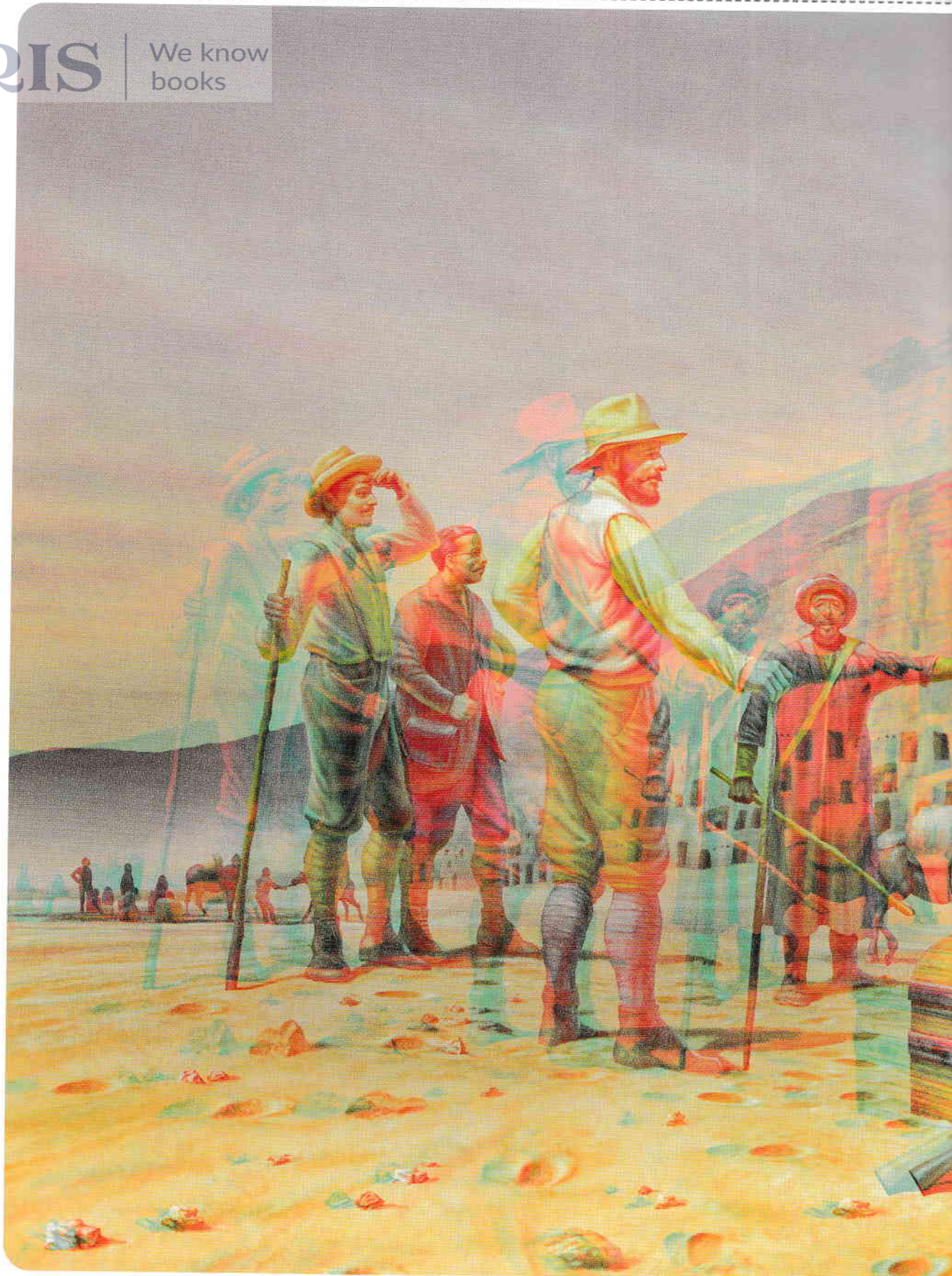
Exploratorul arab Ibn Battuta pornește în anul 1325 spre Mecca, apoi de-acolo își continuă peregrinările ce însumează circa 120.000 de kilometri parcurși. În cei 29 de ani de expediții, efectuează călătorii din Sudan până-n Java și de la Volga până-n Sri Lanka. Străbate toate regiunile lumii islamice, ajungând chiar și în China sau India. Timp de opt ani, se bucură de protecția sultanului din Delhi, este numit khadi (jude), apoi dezertează de la curtea suveranului capricios. Reîntors în Maroc, își așterne aventurile în paginile cărții sale, intitulată *Rihala* (Călătorii).

ÎN SLUJBA HANULUI

În anul 1271, venețianul Marco Polo, împreună cu tatăl și unchiul său, pornesc la drum cu scopul de a ajunge până în China, prin parcurgerea teritoriilor din Asia Centrală. După trei ani de călătorie, ajung la curtea lui Kublai Khan, care era, la acea vreme, și domnitorul Chinei. Suveranul îl angajează pe tânărul negustor venețian în funcția de corespondent oficial. Pe parcursul celor 17 ani de serviciu, Marco străbate Mongolia, India, Birmania și Ceylon (astăzi Sri Lanka), precum și Asia de Sud-Est. Devotamentul lui este foarte apreciat de han, care se va despărți cu greu de familia Polo. Întors acasă, Marco Polo așterne pe hârtie aventurile trăite, acestea regăsindu-se în notele de călătorie intitulate *Carte minunilor*.

Cartografiera Asiei

LBRIS

We know
books

